

STAVITEL

PŘÍPRAVA STAVEB - TECHNOLOGIE - MATERIÁLY - TZB - VADY A PORUCHY - ZAJÍMAVÁ STAVBA - STROJE - EKONOMIKA

**TÉMA:
STŘECHY**

**PŘÍLOHA:
VELETRHY
A VÝSTAVY**

ZABLOKOVANÉ
STAVEBNICTVÍ

POZOR
NA KRYTINU

ZAHRADA
NA STŘEŠE

ROZKVELL
KAKTUS

PODZEMNÍ DŮM

PODPORA BIM

Redakce vám přeje šťastný nový rok 2018

LET
25
STAVITELE

měsíčník vydavatelství Business Media CZ s. r. o., - cena 90 Kč, 4,20 € - leden 2018

01/2018

Když rozkvetete kaktus, JE TO SVÁTEK

V Jeruzalémě byla v listopadu slavnostně zpřístupněna dřevěná rozhledna Ester ve tvaru kvetoucího kaktusu. Autorem tohoto ojedinělého uměleckého díla je architekt Martin Rajniš. V loňském roce jsme ve Staviteli představili jeho vzduchodol' Gulliver, která získala ocenění ČKAIT v soutěži Stavba roku 2017. Na realizaci věže se opět podílela společnost TIMBER DESIGN – Zbyněk Šrůtek, jeden z nejlepších specialistů na dřevěné konstrukce, připravil dílenskou dokumentaci, spočítal statiku a vedl výrobu. Stavbu pak na místě sestavil se čtyřmi montéry během devatenácti dnů.

„Jeruzalém je, nejen pro mě, magický město. Všichni v Huti architektury to cítíme stejně. A tak, když se na mně na jaře 2017 obrátil kamarád a zároveň šéf Českého centra v Tel Avivu Lukáš Příbyl s tím, že s paní Francoise Cafri objevili možnost postavit v centru Jeruzaléma věž – a že by to byl důstojný způsob, jak oslavit výročí sta let od založení Československa a sedmdesáti

let od založení státu Izrael, ani vteřinu jsem neváhal. Nejcennější pak byla informace, že věž by měla stát na kopci v srdci nového města, v rozlehlé zahradě Hansen House. Je to historická budova, kde byla v 19. století nemocnice pro pacienty s leprou, dnes tam ale sídlí významné kulturní centrum,“ uvádí architekt Martin Rajniš a dodává: „Věž se podobá kaktusu. Proč? Když kak-

tus rozkvetne věncem květů, je to ve své houževnatosti a ježatosti dojemně krásná rostlina a mně to připadalo symbolické: tahle kombinace něhy a odhodlanosti je, jak jsem si všiml, podobná charakteru lidí, který jsem v Izraeli potkal. A navíc, jak se říká Izraelcům, kteří se narodili v týhle úžasné, ale nehostinné krajině a dokážou poušť měnit na rozkvetlou zahradu? Sabra.

Co je sabra? No přeci kaktus! Věž má nahoře plošinku, kde se, jako květy kaktusu, oddělují jednotlivé plátky pláště a dovolují návštěvníkům skrytým ve stínu, případně chráněným před nepříznivým povětrím, kochat se nádherným okolím. Jako každé sabra, i tahle věž hodně vydrží. Sabra věž bude jediná svého druhu, protože každý náš projekt je unikátní, nikdy se neopakuje. Velmi jsme si dali záležet na tom, abychom její parametry přizpůsobili pohádkovému prostředí Hansen House a jeho zahradě – aby nepřekřikovala tohle historický stavení a byla příjemným a uznalým společníkem stovky let starým olivám a dalším stromům v zahradě, ale i domům v bezprostředním okolí areálu.“

Věž stojí v Jeruzalémě nedaleko hradeb Starého města v areálu Hansen House, který byl nedávno renovován jako sídlo Centra pro mladé umění, design, technologii, architekturu a nová média

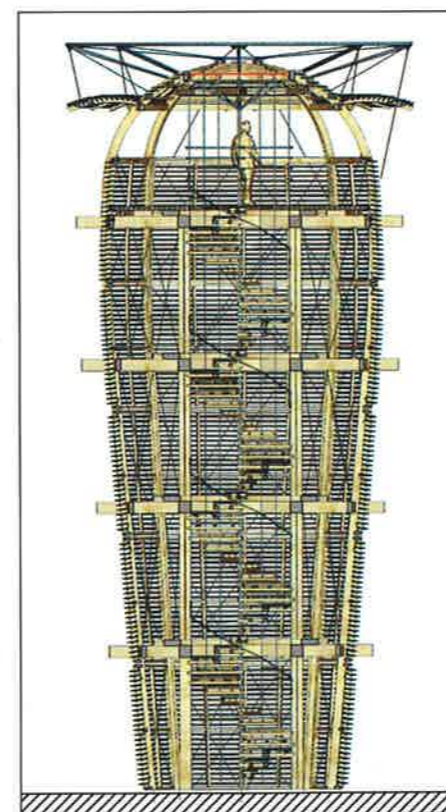
„Věž se podobá kaktusu. Když kaktus rozkvetne věncem květů, je to ve své houževnatosti a ježatosti dojemně krásná rostlina a mně to připadalo symbolické,“ říká architekt Martin Rajniš

HOVOŘÍME S MARTINEM RAJNIŠEM A TOMÁŠEM KOSNAREM

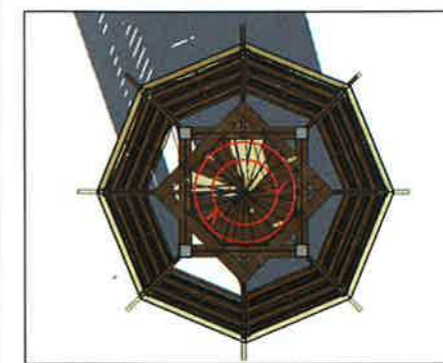
● **Pustili jste se do stavby, která je opět něčím nová. Co vás vede k tomu, že stále experimentujete?**

Můžeme tak znovu a znovu hledat další cesty. Je to potřeba, dvacáté století, zvláště jeho druhá polovina, architektuře

uškodilo. Levicově smýšlející racionalisti o ní přemýšleli jako o systému určitého fungování věcí. Vytratilo se to, co architekturu dělá architekturou – ta úžasná emoce. Lidé nehledají jenom ticho, fungující žárovky, okna, kterými netáhne. Hledají svého spoluhráče v materiálním světě, a to je architektura. Je největším lidským spoluhráčem a největším pomocníkem při hledání štěstí. Štěstí je přesně to, co se nám v moderní době nedaří najít. Lidé jakoby cítili záplavu zklamání, vidíme to v Německu, v Anglii, v Americe. Jako bychom nevěděli, kam dál. Na to mám jediný lék – vládu žen. To vůbec nemyslím jako bonmot. V současné době jsou na vysokých školách včetně architektury obory, kde je převaha studentek. Je pravděpodobné, že svou vzdělanost využijí a přejdou do nenápadné ofenzivy, převezmou kormidlo vlády. Za

Půdorys a řez

sto let budeme žít v jiné době, která bude hledat to, co mají ženy v sobě zakomponováno, a to je hledání štěstí.

● **Muži to neznají?**

Muži své štěstí vidí ve výboji, v racionálním řešení věcí. Ale štěstí nemusí mít důvod, nemusí být dosaženo úspěchem v práci. Hledat štěstí jen tak a nalézat ho, to umějí především ženy. A když nám budou vládnout, tak se otevřou vrata a v plné kráse vyjede kavaláda moderní architektury. Nebude moderní tak, jak jsme se to učili před padesáti lety, kdy měla sídliště půdorysy koncentračních táborů. V Čechách se zvolna vzpamatováváme z daleko hlubší civilizací prohr, než jsme si byli ochotni přiznat. A my se snažíme ve svém koutku najít cesty, jak vytvořit architekturu přijatelnou a krásnou pro lidi. Jiná nemá cenu.

● **Jeruzalém je výjimečné město – co pro vás znamenalo tam stavět?**

Izraelský národ a izraelský stát jsem vždycky obdivoval. Mám rád odvážný lidi, co jsou připravení čelit i zdánlivě beznadějným situacím se vztyčenou hlavou. Jsem pyšný na to, že Češi v roce 1948 přispěli k tomu, aby nově vzniklý stát Izrael nebyl smeten do moře. Izrael je pro nás jakýmsi vzorem a nadějí, že i malá země se může odvážit vybojovat a udržet si to nejdražší: svobodu a nezávislost. Přispění na tuto věž považuju za symbolické přihlášení se k týhle myšlence. Proto jsem se rozhodl svou práci na projektu Izraeli darovat. Nejbáječnejší na celé věci je pocit, že náš kaktus bude nová česká stopa na území jedné z kolébek světové civilizace.

U nás v Huti stavíme běžně ze dřeva, protože chceme dělat věci, co se lidem na první pohled líbí. Dřevo je lidem blízký, neboť je jim náramně podobný. Jenže v tamějších končinách je stavba ze dřeva unikátem. Kromě toho Izraelci věže většinou vůbec nestaví, často ani netuší, k čemu jsou dobré. Takže to pro ně bylo příjemné překvapení a sklidili jsme docela úspěch. Tím spíš, že tam s námi byli dělníci, kteří předvedli něco, co v Izraeli dlouho neviděli. Postavit věž za 19 dnů, to není ani v tak úspěšné zemi nic normálního. Ve stavbě nic nechybělo, nic nepřebývalo. Podařilo se to především díky Zbyňkovi Šrůtkovi, to je génius tohoto oboru. Byla to obrovská radost.

● **Podařilo se vám tedy během několika měsíců připravit a za několik dnů postavit unikátní stavbu na krásném místě...**

Transparentní dřevěná konstrukce se rozšiřuje nahoru, kde ji chrání „svatozář“ ze speciální membrány

Z bývalého leprosária se stala kouzelná oáza uměleckých aktivit. Naše věž je tam také kusem umění, není to jen technické zařízení. Kromě toho, že je krásná, dá se na ni vylézt a koukat do dálky. Vidíte z ní západní i východní Jeruzalém, tedy Jeruzalém židovský i palestinský. V Jeruzalémě je na každém kroku cítit magie

dlouhých tisíciletí, magie hluboké víry a významných událostí. Malá, prostá a v podstatě levná věž se tak dostala do úžasné situace. Všechny těžkosti jsou nic proti tomu, že se to povedlo. Teď se snažíme najít ještě místočko v myslích sponzorů, protože stále ještě chybí dost peněz a spravedlnost by si žádala, aby-

Noční pohled

chom my, kteří jsme projekt zpracovali bez nároku na honorář a vrhli se do toho s obrovským nadšením, nezůstali zadlužení.

● Když vás pan Příbyl oslovil, jaké měl vlastně zadání?

Řekl: Udělejte něco, co se bude podobat tomu, o čem jsme mluvili před dvěma roky. Tehdy to byla kreaace ve tvaru homole nebo zaobleného kužele, postavená z rákosí, které roste v deltě Jordánu. Za tři týdny od toho telefonátu jsme předvedli návrh. Všichni byli nadšení a Lukáš věřil, že na to sežene všechny prostředky, protože stavba věže měla být spojená se Dny Prahy v Jeruzalémě. Z tohoto důvodu se strašlivě pospíchalo. Ale nakonec se ukázalo, že spěch byl zbytečný. To byla nepříjemná část projektu – s termínem samozřejmě souvisel i rozpočet. Když jsme materiál nakládali do kontejnerů, dozvěděli jsme se, že je všechno jinak, Praha najednou nebyla přítelem jeruzalémské věže a příslibené peníze nedošly. V rozpočtu máme hlubokou ránu. Pak nastaly ještě další situace, například s proclením nákladu. Každý den byl napínavý. Divím se, že Tom Kosnar neodešel do blázince. Já jsem unavený z napětí, které ovlivňuje spousta lidí a nemám šanci se jim tvářit v tvář postavit a bojovat.

Ale ta věž tam stojí a je myslím taková, jaká měla být. Je v ní něco, co je vstřícné a příjemné. Dřevo, tvar, barva a struktura. Rozšiřuje se nahoru, konstrukce je zaklenutá jakousi svatozáří. Je to speciální membrána, aby do věže nepršelo a nezatékalo. Mysleli jsme hlavně na životnost dřevěné konstrukce. Koneckonců, stejnou membránu jsme použili také na Gulliveru. Architektura, kterou hledáme, se neobejde bez hledání nových spojení, nových konstrukcí, materiálů, které jsou na jedné straně tradiční, ale použité jiným způsobem. Přírodní materiály začínají být v celém světě velmi žádané – kámen, dřevo i sklo. Dostávají se tak do zvláštních, magických spojení. Jsem rád, že jsme se stali malou součástí proudu, který se jako delta řeky rozlévá do dálky i do šířky.

● Jakým způsobem jste došli ke kaktusu?

Zajímavé bylo vytvořit věž, která má nahore víc místa než u paty – lidé k ní nepřicházejí kvůli tomu, aby zůstali dole, ale aby vylezli nahoru a mohli ve skupině pozorovat okolí. A jak ji zakončit? Jeruzalém má hodně zaklenutých kamenných věží, má i mešity s klenbami. K tomu bylo potřeba najít něco, co se harmonicky připojí. Zaklenutí jako má kaktus je logické. A svatozář, která stavbu chrání proti dešti, to je to, co Jeruza-

V ateliéru Martina Rajniše

Příprava stavby ve výrobní hale

Vztyčování konstrukce

lém potřebuje – tohle všechno proběhne člověku hlavou za vteřiny.

Aby byl projekt co nejlíp realizovatelný, vyrobili jsme v Čechách jednotlivé segmenty tak, aby se vešly do dvou kontejnerů, poslali jsme je přes moře a v pro-

Další fáze stavby

VĚŽ ESTER V JERUZALÉMĚ

Věž stojí nedaleko hradeb Starého města v areálu Hansen House, který byl nedávno renovován jako sídlo Centra pro mladá umění, design, technologie, architekturu a nová média. Prostor pod rozhlednou bude sloužit kulturním akcím, přednáškám, workshopům, na věž je možné promítat. Iniciátory projektu byli ředitel Českého centra v Tel Avivu Lukáš Příbyl a Françoise Cafri, ředitelka mezinárodních vztahů Magistrátu města Jeruzaléma. Na projekt přispěly u příležitosti 100 let od vzniku Československa a 70 let od vzniku státu Izrael vlády obou zemí. Hlavními

partnery projektu jsou Huť architektury Martina Rajniše, Úřad vlády ČR, České centrum Tel Aviv, Ministerstvo kultury ČR, Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Jerusalem Development Authority, Ministry of Jerusalem Affairs and Heritage, Česko-izraelská smíšená obchodní komora, Izraelsko-česká komora obchodu a průmyslu, Magistrát města Jeruzaléma, s podporou řady korporátních firem i jednotlivců. Realizaci projektu finančně zajišťují kromě státních institucí i soukromí partneři. Stále je možná tuto unikátní událost finančně podpořit. Více na: www.hutarchitektury.cz.

storách zahrady Hansen House složili do kýženého tvaru.

● Kolik lidí věž stavělo?

Čtyři montéři a Zbyněk Šrůtek, který je vedl. Kromě toho s námi spolupracoval izraelský projekt manažer Gilad Maik, který dokázal famózním způsobem naskočit na naše tempo a preciznost. Zadržil všechno kolem, včetně základů stavby. Paradoxně se tak převrátila role: v Izraeli viděli koncert, kdy se lidi při práci nehádají, smějí se... Museli jsme řešit snad jen to, že se nepracovalo během šábese. Čtyři hodiny před otevřením byla věž hotová.

Další plus bod je ten, že pracuji s kolegy, kteří jsou o dvě generace mladší a skutečně to umí. Tom se nedal ničím odradit a vydupal to v pravém slova smyslu ze všech těch drobných úřednicko-obchodně organizačních problémů. Jen získat souhlas k tomu, abychom mohli začít stavět, nebylo jen tak. Dostat konstrukci z celní-

ho skladu trvalo šest týdnů. Každý den nás stál ranec peněz. Představte si, že nemáte peníze a takhle vám odtékají pryč.

● Proč?

Tomáš Kosnar: Celní správa chtěla mít správně procleno a měli několik možností – možná je to stavební materiál, možná umělecké dílo. Možná je to rozebraná stavba, možná rozebrané umělecké dílo. Ze všeho se platí stejná daň, ale jsou to různé kategorie. Trvalo šest týdnů, než celní správa rozhodla, která to je. Přitom náklad zrentgenovali, částečně rozebrali a prohlédli, pak znovu zrentgenovali. I když nám pomáhaly obchodní komory, lidé, kteří se v byznysu orientují a mají kontakty, stejně to trvalo dlouho a platili jsme za každý den kontejneru, který byl pronajatý.

Martin Rajniš: Umělecké dílo to skutečně je, i když málokdy vypadá takhle. ■

Hana Vinšová
Foto: Ivan Němec